

# Historia muzyki

## Opis arkuszy egzaminacyjnych

Arkusze egzaminacyjne z historii muzyki zostały opracowane na dwóch poziomach:

- podstawowym – *Arkusz I* (MHM-P1\_1P-102)
- rozszerzonym – *Arkusz II* (MHM-R1\_1P-102)

*Arkusz I* zawierał 30 zadań, zdający mógł uzyskać maksymalnie 100 punktów, egzamin trwał 120 minut.

*Arkusz II* zawierał 20 zadań, zdający mógł uzyskać maksymalnie 50 punktów, egzamin trwał 180 minut.

Zadania w arkuszach sprawdzały umiejętności odpowiadające standardom wymagań egzaminacyjnych z historii muzyki.

**Do analizy zostały wybrane zadania, które okazały się trudnymi dla zdających. Ze względu na małą liczbę zdających analiza jakościowa zadań egzaminacyjnych została przygotowana na podstawie analizy wyników wszystkich zdających historię muzyki w kraju, z uwzględnieniem podziału na poziomy, podstawowy i rozszerzony.**

## Poziom podstawowy

### Arkusz I

Standardowy zestaw zadań egzaminacyjnych zawierał 30 zadań, w tym zadania złożone (dwu- lub kilkuczęściowe), w których poszczególne części badały inne umiejętności. Do standardowego zestawu zadań egzaminacyjnych dołączono płytę CD z nagraniem przykładami muzycznymi, potrzebnymi do rozwiązania 4 spośród 30 zadań.

Zadania otwarte i zamknięte obejmowały wiedzę o muzyce z całego zakresu chronologicznego i sprawdzały wiadomości oraz umiejętności określone w standardach wymagań egzaminacyjnych z historii muzyki dla poziomu podstawowego. Zadanie otwarte rozszerzonej odpowiedzi dotyczyło charakterystyki twórczości F. Chopina, z uwzględnieniem jej uniwersalnego i narodowego wymiaru, w oparciu o adekwatne przykłady utworów oraz odwołanie się do biografii kompozytora. Za rozwiązanie standardowego zestawu zadań egzaminacyjnych na poziomie podstawowym zdający mógł maksymalnie otrzymać 100 punktów.

Dla tegorocznych maturzystów, zdających historię muzyki na poziomie podstawowym, arkusz był umiarkowanie trudny (0,58), ale w porównaniu z ubiegłorocznym nieco łatwiejszy (o 0,06). Nie zawierał zadań bardzo trudnych i bardzo łatwych. Sześć zadań okazało się dla zdających łatwych, a zadania trudne i umiarkowanie trudne stanowiły podobną liczebność.

Wśród zadań trudnych (między 20% a 49% łatwości) dominowały treści z zakresu **standardu pierwszego**, dotyczące szczegółowych zagadnień obejmujących znajomość, rozumienie i stosowanie pojęć. Większość zadań trudnych miało formę otwartą. Tylko jedno z zadań trudnych (zadanie 22) polegało na wyborze informacji w zadaniu zamkniętym. Zakres tematyczny trudnych zadań był bardzo zróżnicowany, obejmował wiedzę od starożytności po muzykę XX wieku.

### Wybrane zadania trudne:

#### Zadanie 24. (4 pkt)

Wymienione poniżej kompozycje muzyczne zainspirowane zostały dziełami z innych dziedzin sztuki.

**A. Spośród niżej podanych dziedzin sztuki wybierz właściwe źródło inspiracji dla danej kompozycji i wpisz je do tabeli.**

architektura      literatura      malarstwo      rzeźba

**B. W ostatniej kolumnie tabeli wpisz nazwiska twórców dzieł, które były inspiracją do napisania podanych utworów muzycznych.**

Kompozycja	A. Źródło inspiracji	B. Nazwisko twórcy
<i>Obrazki z wystawy</i> – Modest Musorgski		
<i>Sen nocy letniej</i> – Feliks Mendelssohn-Bartholdy		
<i>Peer Gynt</i> – Edvard Grieg		

#### Sprawdzane umiejętności:

Postrzeganie związków kultury muzycznej z literaturą (standard III.2).

Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających

0,27

#### Poprawny zapis rozwiązania:

Kompozycja	A. Źródło inspiracji	B. Nazwisko twórcy
<i>Obrazki z wystawy</i> – Modest Musorgski	malarstwo	W. Hartmann
<i>Sen nocy letniej</i> – Feliks Mendelssohn-Bartholdy	literatura	W. Szekspir
<i>Peer Gynt</i> – Edvard Grieg	literatura	H. Ibsen

#### Komentarz:

Dla tegorocznych zdających było to najtrudniejsze zadanie z zestawu egzaminacyjnego na poziomie podstawowym. Zadanie sprawdzało znajomość związków kultury muzycznej doby romantyzmu z literaturą. W zadaniu tym najtrudniejsze okazało się wybranie – spośród podanych – właściwych źródeł inspiracji, zwłaszcza dzieła literackiego Henryka Ibsena jako źródła inspiracji do *Peer Gynta* Edvarda Griega. Jednak jeden z elementów tego zadania był dla zdających łatwiejszy. Najczęściej jako właściwe źródło inspiracji dla dzieła F. Mendelssohna-Bartholdy *Sen nocy letniej* prawidłowo wskazywano literaturę Szekspira.

**Zadanie 5. (1 pkt)**

Podaj nazwę instrumentu, którego funkcję opisano poniżej.

Instrument służący do badań nad zjawiskami akustycznymi w zakresie proporcji interwałów, znany już w starożytności, używany także w średniowieczu jako pomoc przy nauce śpiewu. Jedną strunę rozpiętą na pudle rezonansowym dzielono za pomocą ruchomej podstawki na odcinki różnej długości, by w sposób geometryczny zmierzyć i wyznaczyć wysokość odpowiednich dźwięków.

Nazwa instrumentu .....

**Sprawdzane umiejętności:**

Znajomość instrumentarium antycznej Grecji (standard I.1f).

Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających

0,34

**Poprawny zapis rozwiązania**

*monochord*

**Komentarz:**

Wśród trudnych zadań, badających znajomość terminów, znalazło się zadanie, w którym na podstawie informacji o budowie i funkcji instrumentu zdający mieli rozpoznać monochord. Tylko 34% zdających wskazało właściwe pojęcie, pozostali podawali najróżniejsze nazwy, nie zawsze związane z kulturą starożytną i średniowiecza.

**Zadanie 19. (2 pkt)**

Wymienione niżej dzieła są kompozycjami jednego twórcy.

*Koncert na orkiestrę, Trzy poematy Henri Michaux, Łańcuch II*

A. Podaj imię i nazwisko kompozytora wymienionych utworów.

Imię i nazwisko kompozytora .....

B. Uporządkuj tytuły dzieł w kolejności chronologicznej, zaczynając od napisanego najwcześniej. Wpisz we właściwe wiersze tabeli odpowiednie numery.

	<i>Koncert na orkiestrę</i>
	<i>Trzy poematy Henri Michaux</i>
	<i>Łańcuch II</i>

**Sprawdzane umiejętności:**

Znajomość twórczości W. Lutosławskiego z uwzględnieniem chronologii dzieł.  
(standard I.2, 3d).

Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających

0,33

**Poprawny zapis rozwiązania:**

A. W. Lutosławski

B. 1. *Koncert na orkiestrę* 2. *Trzy poematy Henri Michaux* 3. *Łańcuch II*

**Komentarz:**

Zdający mieli duży problem ze wskazaniem, na podstawie podanych trzech charakterystycznych tytułów utworów, W. Lutosławskiego jako kompozytora. W odpowiedzi podawali różnorodne nazwiska twórców XIX i XX wieku. Jeszcze trudniejsze dla nich okazało się chronologiczne uporządkowanie dzieł Lutosławskiego. Zadanie wykazało – podobnie jak w poprzednich latach – niedostateczną znajomość kompozytorów XX wieku oraz ich twórczości.

W zadaniach badających umiejętności korzystania z informacji (tzw. **standard II**), zdający co roku osiągają coraz lepsze wyniki. W tegorocznym zestawie takie zadania dla większości zdających były umiarkowanie trudne, ale też znalazły się tu zadania łatwe i trudne. Z łatwością zdający określali technikę kompozytorską na podstawie nagrania motetu (zadanie 10) oraz wskazywali dzieła Richarda Wagnera na podstawie zamieszczonego materiału źródłowego (zadanie 15).

Natomiast trudne okazało się zadanie wymagające wskazania nazw techniki wokalne oraz stylów muzyki XX wieku na podstawie analizy słuchowej (zadanie 11). Dość często zamiast prawidłowej nazwy – *wokaliza*, wskazywano błędną – *mormorando*, a zamiast prawidłowej – *Sprechgesang*, błędną – *Singspiel*. Równie częstym błędem, pojawiającym się w pracach zdających, było podawanie *dodekafonii* jako nazwy kierunku muzyki XX wieku zamiast nazwy poprawnej – *ekspresjonizmu*.

Wśród zadań wymagających analizy słuchowej trudnością dla ponad połowy zdających było wskazanie dokładnej nazwy zespołu kameralnego, wykonującego utwór (zadanie 9). W odpowiedziach, w miejsce prawidłowej nazwy: *Kwintet fortepianowy*, wpisywano nazwy poszczególnych instrumentów lub błędnie łączono je w taki np. sposób: *kwartet smyczkowy i fortepian*. W pozostałych częściach tego zadania zdający popełniali liczne błędy, określając na podstawie słuchanego fragmentu dzieła F. Schuberta system harmoniczny jako np. *równomiernie temperowany* lub *basso continuo*, a rodzaj faktury jako *polifonię imitacyjną* lub *homofonię continuo*.

Wśród zadań również badających umiejętność odczytania informacji na podstawie tekstu literackiego, trudnym zadaniem okazało się dla zdających wybranie z tekstu źródeł inspiracji dla twórczości Igora Strawińskiego oraz wskazanie przykładowych tytułów dzieł kompozytora (zadanie 13).

Zadanie krótkiej wypowiedzi (zadanie 30), wieńczące arkusz na poziomie podstawowym, podobnie jak w poprzednich latach okazało się dla zdających umiarkowanie trudne. W tym roku, charakteryzując twórczość F. Chopina, zdający mieli największe trudności z odniesieniem się do wątków biografii kompozytora. W tej części wypowiedzi najczęściej popełniali błędy, mimo że informacje związane z narodowym i uniwersalnym aspektem twórczości Chopina mieli prawo wybrać i przedstawić w oparciu o adekwatne kompozycje. Niektórzy zdający w tego typu zadaniach mają problem z selekcją informacji zgodnie z poleceniem i zwykle uciekają się do opisu życiorysu kompozytora, w tym przypadku życiorysu F. Chopina. Przygotowując się do egzaminu, zdający musi pamiętać, aby udzielać odpowiedzi zgodnie z treścią polecenia.

## Poziom rozszerzony

### Arkusz II

Część pierwsza standardowego zestawu zadań egzaminacyjnych z poziomu rozszerzonego składała się z 15 zadań otwartych i zamkniętych, które obejmowały wiedzę

o muzyce z całego zakresu chronologicznego oraz sprawdzały wiadomości i umiejętności określone w standardach wymagań egzaminacyjnych z historii muzyki, głównie z poziomu podstawowego.

Tematyka w części drugiej i trzeciej standardowego zestawu zadań egzaminacyjnych dotyczyła charakterystyki twórczości F. Chopina oraz różnorodnych przejawów stylu narodowego w muzyce europejskiej XIX wieku.

W części drugiej zdający przeprowadzali analizę 6 przykładów dźwiękowych zgodnie z treścią poleceń (od zadania 16. do 20.). Do standardowego zestawu zadań egzaminacyjnych dołączono materiał nutowy oraz płytę CD z nagraniami całości lub fragmentów niżej wymienionych dzieł z :

F. Chopin *Sonata h-moll* op. 58 (nuty + nagranie)

E. Grieg *Koncert fortepianowy a-moll* op. 16 cz II *Adagio* (nuty + nagranie)

F. Chopin *Mazurek F-dur* op.68 nr 3 (nuty + nagranie)

St. Moniuszko *Mazur* z opery *Halka* (nagranie)

B. Smetana *Polka* z opery *Sprzedana narzeczona* (nagranie)

P. Czajkowski *Trepak* z suity baletowej *Dziadek do orzechów* op. 71(nagranie)

W części trzeciej standardowego zestawu zadań egzaminacyjnych maturzyści pisali wypracowanie na jeden z dwóch zaproponowanych tematów (zadanie 21. – zadanie rozszerzonej odpowiedzi). Wszystkie zadania w części drugiej i trzeciej standardowego zestawu zadań egzaminacyjnych obejmowały wiadomości i umiejętności zawarte w podstawie programowej do historii muzyki i sprawdzały wiadomości i umiejętności opisane w standardach dla poziomu rozszerzonego.

W egzaminie na poziomie rozszerzonym zdający mogli otrzymać łącznie 50 punktów, w tym 20 punktów za test, 10 punktów za zadania związane z analizą materiałów źródłowych i 20 punktów za zadanie rozszerzonej odpowiedzi.

Dla tegorocznych maturzystów zdających historię muzyki na poziomie rozszerzonym arkusz okazał się umiarkowanie trudny (0,66), o bardzo podobnym stopniu trudności w porównaniu z ubiegłorocznym (0,67). W ciągu dwóch ostatnich lat, gdy historia muzyki nie jest już przedmiotem obowiązkowym a jedynie dodatkowym, zaobserwować można większą świadomość wśród maturzystów w wyborze poziomów, stąd zapewne zdecydowanie lepsze wyniki zdających poziom rozszerzony z historii muzyki.

Tegoroczny arkusz nie zawierał zadań bardzo trudnych i bardzo łatwych. Zadania łatwe i umiarkowanie trudne zrównoważyły się liczbowo, a jedynie trzy zadania okazały się w zestawie trudne (między 20% a 49% łatwości) dla zdających. Każde z nich reprezentuje inny standard.

## **Zadania trudne:**

### **Zadanie 3. (1 pkt)**

**Podkreśl nazwy tych technik kompozytorskich, które nie występują w muzyce średniowiecza.**

fauxbourdon   kanoniczna   przeimitowana   izorytmiczna   cantus firmus   polichóralna

#### **Sprawdzane umiejętności:**

Znajomość technik kompozytorskich epoki średniowiecza (standard PI1d).

Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających

0,41

#### **Poprawny zapis rozwiązania**

*fauxbourdon   kanoniczna   przeimitowana   izorytmiczna   cantus firmus   polichóralna*

**Komentarz:**

W zakresie znajomości i rozumienia pojęć najtrudniejsze w zestawie okazało się zadanie zamknięte, w którym zdający miał podkreślić techniki kompozytorskie nie występujące w muzyce średniowiecza. Najczęstszym błędem było wskazywanie techniki kanonicznej.

**Zadanie 4. (2 pkt)**

W historii muzyki stosowane jest pojęcie *złotego wieku muzyki polskiej*.

**A. Którego momentu w dziejach muzyki polskiej dotyczy to określenie? Wskaż wiek i podaj nazwę dynastii królewskiej, która przyczyniła się do takiego rozkwitu muzyki polskiej.**

Wiek .....

Nazwa dynastii .....

**B. Wymień dwóch kompozytorów polskich tworzących w tym okresie oraz po jednym przykładzie ich kompozycji.**

Lp.	Kompozytor	Tytuł utworu
1.		
2.		

**Sprawdzane umiejętności:**

Postrzeganie związków kultury muzycznej z wydarzeniami politycznymi oraz znajomość twórczości kompozytorów polskiego renesansu. (standard R III.2, P I. 2)

Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających

0,41

**Poprawny zapis rozwiązania**

A. *wiek XVI, Jagiellonowie*

B. np. Marcin Leopolita *Missa Paschalis*, Wacław z Szamotuł *Ego sum pastor bonus*

**Komentarz:**

W zadaniu, w którym zdający powinni wykazać się umiejętnością połączenia wiedzy o kulturze muzycznej z wydarzeniami historycznymi, największym problemem okazało się podanie dynastii królewskiej, która przyczyniła się rozkwitu muzyki w czasie tzw. *złotego wieku muzyki polskiej*. Często wskazywano tu błędnie dynastię Wazów i najróżniejsze stulecia (podobnie jak na poziomie podstawowym). Nieco łatwiejsza okazała się dla zdających część B zadania, w której przytaczano przykładowe dzieła i kompozytorów.

**Zadanie 13. (1 pkt)**

**Zapoznaj się z fragmentem artykułu opublikowanego w czasopiśmie „Scena i sztuka” w lutym 1909 roku, w którym kompozytor przedstawia treść jednego ze swoich dzieł. Na podstawie zamieszczonych informacji wywnioskuj, kto jest autorem tekstu. Podaj imię i nazwisko autora.**

Zmęczona myśl pobiegła wstecz, daleko. I nagle, z przedziwną siłą nadpłynęły powracające nfałą wspomnienia. Odżyły dni jasne, młode. Życie roześmiało się weselem i mocą. Stała w słońcu wiośniana postać dziewczyny, co zdawała się być mu przeznaczoną. Uprzytomnił sobie cały bezmiar szczęścia, które zdawało się tak bliskie!...

I zapatrzył się znowu w zimne kwiaty z lodu.

Lecz raz jeszcze posłał myśl swą w przeszłość. Błysnęły czarne brylanty oczu, za którymi – niepamiętny o świecie całym – rzucił się w wir pożądań, mąk i szaleństw.

Imię i nazwisko autora .....

<b>Sprawdzane umiejętności:</b>
Umiejętność rozpoznania kompozytora jako autora tekstu literackiego (standard P II.3)
Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających
0,44
<b>Poprawny zapis rozwiązania</b>
<i>Mieczysław Karłowicz</i>
<b>Komentarz:</b>
Jedynym zadaniem trudnym z obszaru korzystania z informacji dotyczyło umiejętności analizy tekstu literackiego. Ponad połowa zdających miała problem z identyfikacją M. Karłowicza jako autora tekstu lub z podaniem imienia kompozytora. Zaskakujące były błędne odpowiedzi, np. <i>H. Berlioz</i> w 1909 roku publikujący treść swojego dzieła. Tego rodzaju pomyłki świadczą o nieuważnym czytaniu treści polecenia.

W części analitycznej arkusza zdający dość dobrze radzili sobie z problemami odczytywania informacji ze źródeł słuchowych, nutowych i ikonograficznych. Największym problemem dla zdających okazało się określenie – na podstawie materiału nutowego i nagrania – skali występującej w melodii fragmentu *Mazurka* F. Chopina (zadanie 18). Częstym błędem było wskazywanie skali góralskiej, która, podobnie jak występująca tu skala lidyjska, ma podwyższony IV stopień (tzw. kwartę lidyjską). Jednak wielu zdających nie zwróciło uwagi na VII stopień, który obie skale różnicuje, oraz na fakt, że w mazurkach F. Chopina brak odniesień do folkloru Podhala. Łatwiejsza dla zdających była druga część zadania, w której opisywano środki, jakimi kompozytor naśladuje brzmienie kapeli ludowej w słuchanym fragmencie utworu.

W jedynym zadaniu z zestawu, w którym analizę dokonywano tylko w oparciu o nagranie fragmentów kompozycji B. Smetany i P. Czajkowskiego (zadanie 20), zdający dobrze rozpoznawali cechy agogiczne i metryczne tańców, natomiast gorzej radzili sobie z określaniem kraju pochodzenia polki i trepaka. Najtrudniejsze okazało się wskazanie nazw słuchanych tańców. Zaskakujące były takie błędne odpowiedzi, w których zdających pośród właściwie określonych cech (dwudzielnego metrum, szybkiego tempa) podawali takie nazwy jak polonez czy sarabanda!

Trzecia część arkusza okazała się dla zdających, podobnie jak w ubiegłym roku, dość łatwym zadaniem. Zauważyć tu można znaczny postęp w stosunku do pierwszych edycji egzaminu maturalnego. Większość zdających nie miała problemu z napisaniem wypracowania na jeden z podanych tematów (zadanie 21). Zarówno w charakterystyce twórczości F. Chopina, jak i w przedstawieniu różnorodnych przejawów stylu narodowego w muzyce europejskiej XIX wieku, dobrze radzono sobie z przytaczaniem przykładów literatury muzycznej oraz ze stosowaniem właściwej terminologii. Tylko dla niektórych zdających dość ogólnie nakreślony temat (bez cytatów i wskazówek, by odnieść się do poprzednich części arkusza) stanowił problem. Wówczas w zakresie doboru argumentów jak i ich głębszego omówienia zauważano mniejszą sprawność zdających. Jednak w wielu pracach pojawiły się wątki zasygnalizowane w zadaniach arkusza, które zostały rozwinięte i poparte przykładami w wypracowaniu. Zdarzały się również prace o indywidualnym podejściu do tematu, omawiające go w szerokim kontekście historyczno-kulturowym.

## **Wnioski wynikające z analizy jakościowej zadań z poziomu podstawowego i rozszerzonego**

Podsumowując wyniki egzaminu maturalnego z historii muzyki z obu poziomów, można zauważyć większą świadomość zdających w wyborze poziomów egzaminu oraz stopniowy przyrost umiejętności w zakresie tworzenia informacji, kompetencji językowych, stosowania odpowiedniej terminologii do analizy i opisu zjawisk w stosunku do poprzednich sesji egzaminacyjnych. Należy jednak nadal zwrócić uwagę na kształcenie umiejętności postrzegania związków twórczości z biografią kompozytorów wskazanych w wymaganiach egzaminacyjnych (aneksy do informatora maturalnego są dostępne na stronie internetowej CKE i OKE). Pomocne w przygotowaniach do egzaminu i w rozwijaniu umiejętności z zakresu rozumienia czy stosowania terminów mogą być zamieszczone tam również arkusze maturalne wraz z modelami odpowiedzi oraz komentarze do zadań z poprzednich sesji egzaminacyjnych.